

تنهانهٔ خودی کۆمەلگایش بە
گاشتی، کۆمەلگای کوردی ده بیت
زیزاتر له وەی کە نیتستا بۆی تى
ده کوشیت هەولەکانی خۆی بخانە
گە، بۆ سرینەوەی ئەو فەرھەنگە
کۆنرانەی کە ئاکامی ئازاری ژنانى لى
دەکەویتەوە ئەنجامى کارەساتى
خۆ کۆزى ژنان دەخولقىتت.
دەسەلاتى حاکم، ھۆکارىتى گەرينگە
بۆ ھاندانى خۆ کۆزى ژنان
کۆمەلگای سلامى وەك
بەکن.

ددهسه‌لایتکی دزه مرؤف لـه ماوهی
دهدیان سال له حاکمیت و ددهسه‌لاتی
خـویدا بـیچـگـه له خـهـقـان و شـهـلاق و
ـمـنـگـسـار و شـکـهـنـجـهـ و زـینـدان و
ـئـازـار بـوـ ژـنـان و بـهـرـ تـهـسـکـ
ـکـرـبـنـهـ وـهـیـ زـیـاتـرـیـ ژـنـان بـوـ کـونـجـیـ
ـخـزـانـدـنـهـ وـهـیـ زـیـاتـرـیـ ژـنـان بـوـ کـونـجـیـ
ـمـالـ وـمـنـدـالـدـارـیـ شـتـیـکـیـ تـرـیـ بـهـ
ـدـیـارـیـ نـهـیـتاـهـ .

هـوـکـارـ گـهـلـیـ ئـازـارـیـ ژـنـان و
ـدـوـاـکـهـ وـتـوـوـیـ کـوـمـهـلـگـاـکـیـ ئـیرـانـ بـهـ
ـگـشـتـیـ وـکـورـدـسـتـانـ بـهـ تـایـیـتـیـ
ـوـرـاـگـرـتـنـیـ فـهـرـهـنـگـیـ پـیـاـ مـهـنـزـلـهـ وـهـ
ـکـوـکـلـتـوـرـانـهـ کـهـ کـۆـمـارـیـ ئـیـسـلـامـیـ
ـبـهـ فـهـرـمـیـ پـشـتـگـرـیـانـ لـیـ دـهـکـاتـ
ـوـشـیـواـزـیـ يـاسـاـیـ بـوـ دـهـتـاشـیـتـ و
ـبـهـ بـیـانـوـیـ پـارـاستـیـ شـهـرـ وـ دـینـ
ـوـدـهـیـانـهـ پـاـسـاوـیـکـ بـوـ هـمـوـ جـیـانـیـهـتـ
ـوـ دـهـسـتـ درـیـزـیـهـ کـانـیـ بـوـ سـهـرـ مـافـیـ

ـ ژـنـانـ دـهـنـتـنـتـهـ .

هزاری ده میلیون. رژیم نه ته‌نیا هه‌ولی نه داوه که
مه‌جالی گه‌شهو هه‌لدانی ژنان له
بواهه جیا جیاکانی ژیان وهک
خویتیدن و زانست، بواری
کومه‌لاهه‌ایه‌تی و ثابوری وهونه‌ری
و هرزشی برده‌خسینتیت به‌الکو ئه‌و
په‌باری کوششی خویه‌نهنام داوه بز
به‌ر گرتن به هه‌لدانی ژنان له و
بواهانه‌دا، به بیانوی پیشیل کردنی
رش‌رعی نیسلامه‌وه ژنانی له
زوربه‌ی مافه‌کانی خویان بهر ته‌سک
کرد و توهه.
ژنی ژان گرتو به دهست
نازاری توندو تیزی ناو ماله‌وه، به
دهست نازاری چزوی ته‌شورو
تنانی ناو کومه‌لکایه‌وه کاتیک روو
له ده‌سلاطی حاکم دهکات بز
ئه‌وه‌هی سکالای خوی بکات زیاتر
که‌رامه‌تی و باری که‌ساي‌تی
دهشکین و زیاتر توشی ناهومیدی
دکه‌رهیت، رژیمیک که خوی
پاریزه‌دری دوا که‌هه‌تویه دیاره
هه‌ولی خوی دهات که هه‌ر
دهستیکش بی هه‌ویت یاسای کون
بی‌سپیته‌وه بی شکنیت.
رنگه بونی ده‌سلاط هه‌ندیک
جار وهک کونی روشناهیک واپیت
بی‌بنیامیکی گیر کردو له دونیای بی
ددره‌هتانه کاتیک روو له و ده‌سلاطه
دهکات زیاتر ههست به بین ددره‌هتانی
دهکات و هه‌نگاوهیک زووتز چاره
برهشی خوی ده‌بیت و ناهومیدتر
ده‌بیت، بؤیه شکاندنی که رامه‌تی
ژنان و سووکایه‌تی کردنی یاسایی
به ژنان خوی هاندنه‌ریکی که‌هه‌رده
هه‌وهی که ژنان زووتز به و قناعه‌ته
گه‌جهنت به خه کشتن دهه انت

ئيراهيم كونه يوشى

* نئي ساھى دوئي، دهست

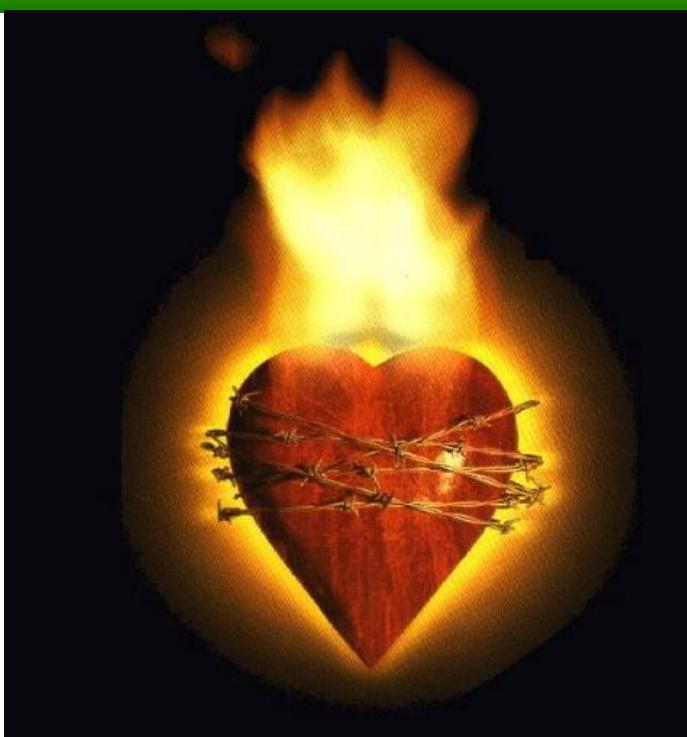
PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ژنیک که هست دهکات دهبیت،
بخوینیت، بگهربیت. له رووی حمزی
خؤیه وه ژیانی خؤی هلهبیزیریت،
لهمال بیته دهرو تیکه ل به
کومه لگایت، لنهگه دونیا یه که ل
په رژین وسیم وزنجیر رووبه روو
دهبیته وه که توانای پساندنی ئه و
هه مووه نئیه، بؤیه له ده رونه وه
ورده ورده ده رونه و خه موكیبه کی
بیهدنگ به سه ده رونه دا زال
دهبیت وئایهنده له بھر چاوی رهش
دهکات، بهلام بھر دهوا م له فکری
ده بار بونه له و دۆخه سه پا و
بھسەریدا که هست دهکات لوتی له
بھر دی ئله لھے وی داوه و چیتر
ریگایه کیان بۇ نە ماوه ته و، له و
حال ته دایه دهست ده داته خۇ کۈزى
و بېز دەر باز بۇون له و گوشار
وسوو کایا تیه بھسەریبە ویه كۆتايى
هەيتان بە ژیانی پى گونجاو تر
ومو مكىن تر.

کۆمەلیک یاسای کۆنی بنه
مالهەبى کە راستە و خۆ لە لايەن
گەورە پیاوانى مالهەو دەر دەچى
دەبىت بە بىيار بە سەر ۋىنانەوە و
ئىن ئەگەر لە بىيارانە سەر پېچى
بىكەت تۇوشى گرفت دەبىت، رېز
گۈرتىنى زىاتىلە كوران لە لايەن
گەورە خاونەن مالهەكانەوە، سووڭ
سەير كەدىنى كچان، سىنور كىشان
لەتىوان مندالى كچ و كوردا ورده
ورده كارىگەرى مەنلى لە سەر
دەررونى كچان و ۋىنان دادەنەت كە
لە كاتى درىيەز پىتىانى ئە و شىوازە
زۆز جار كرددەوە ناشىپىنىلى
دەكەپەتەوە. بونى كولتۇرلى لە و
چەشنە ھۆكارىكە بۇ خۇلقاندىنى
كۆمەلیک بىيار و ياساو رىساو
كۆلتۇرلى دۆز ئىنى تريش، وەك
بەر بەست دانان لە سەر رىگاي
خويتىدىنى كچان، لەمپەر دروست
كىردىن لە بەرانىر خۆشە ويستىياندا،
ديارى كەدىنى كات و چۈن و نەچۈونە
دەرەوهەيان لە مال و جىاوازى
دانانيان لە گەل باقى ئەندامانى بنه

له سه ریه ک گزیوونه و هی ئەم
نائزارانه له رهفتار له گەل ژناندا
برینبینی قولی دهروونی له دهروونی
ژئى چەوساوه دا دروست دهکات و
تۇوشى خەمۆكى و نگرانى مېشکى
و رۇحى دهکات، لهو كاتىدا كە ئەو
حالته له دهروونی ژنداد روست
ببۇ وله هەمو ھومىدەكانى ناھومىد
ببۇ، لەھەمان كاتىشدا بەر دەوام
ببۇنى ئازار و شىكنجەي رۇحى بە
سەر خۆيەوە هەست پىدەكەت، خۇ
كۈشتىن بە رىگا چارەيەك دەزانىت
ۋئەوە ھۆكارانە دەبنە ھۆكارىك
وپالىيۇنەر يېك بۇ كىشانى ژن بەرەو
خۇ كۈرۈ.

سهر یشیواوی کۆمەلکاو،
وزالبۇونى ئەم كولتۇورە و
سۈورانەوەلم بازنەدایە مەرۆف
دەخاتە گۈزىاوېكەو كە دەر باز
بۇون لەو گىۋاوه بە ناسانى نابىت،
لە لايەكى تىريشەوە ھەول نەدانى
تاك و كۆمەلگا بۇ سرىيەنەوە ئەو
فەرەنگانەي كە ژن وەك ئامراز
وبىن دەست و ناتەواو سەير
دەكەت، مانەوەدى كولتۇورى پىاوا
مەزنانە دەبىتە رېڭىر لە بەر دەم
گەشە ي ژناندا و مانەوە ژنان لە^ن
ناو خۇياندا.

بنیام و ئامرازیک بې خوشگوزه‌رانی پیاوان چاو لیکردوه ھمو بوارەكانی گەشەو ئازادیەكانی ئىنلار بەر تەسک کەردتەوه. ئىنلار ئىرادە و سەر بەستىيەكىيان لە خۇيان نىيە، مافى ھەلىۋاردن ولېك جىابۇونەوەيان نىيە، لە بەر دەم دادىگا دا ۲ ۇن، وەك شابىدېك جاوا

سیزیری مدهمن و سو پیوه و ده
وهجاخ کوئیر ناو لی ده بهن، یاخوا
برات نه مری، کورت نه مری، باوکت
خوش بیت، داماوتاچه کوپه، ڏنیان
نه تووهو قسه کردن، ڙن نایبیت له کار
و قسهی پیاواندا ده خالهت بکات و
هر و هها سووک سهير کردنی
کچان له ماله و جیاوازی خسته
نیوان مندالی کچ و کور،هتد
ئوانه بش و زور شتی تر له و شه
ئازار ده رانهن که راسته و خو
سووکایه تی به ڙنان ده کات و به
داخوه بوونه ته و پریدی سه ر زمانی
خملک و ئه کولتووره دیش و هک
نه رینتکان لی هاتوه.

لایه ک سه‌فهر بکن و چوی له بهر کهن
و چوین بخون و چوین بژین، که هی
بیتهوه مال و که که برؤنه دهر، تاکه هی
دریزه به خویدن بدنه و شیوازی
ژیانی خویان چوین هله لبزین و کیان
خوش بویت و قینیان له کی بیت،
بدلام ژنان له هه موئه و ئه گهر
ومه گه رانه بین به رین و ته نانهت بیز
ثه و هه نده کاره یش که ئه نجامی
ددنهن ده بیت ئه رین و نه رین پیاوی
گهوره یان له سه ر بیت، حمزه، قین،
سه‌فهر، مانهوه له ممال، هله لبزاردنی
ژیان، چوین جل له بهر کردن،
ته نانهت چوین خواردن و چوی

بیرۆکه‌ی کۆن، کولتووری پیاو
مه‌زنى که هەست دەکەن ئەوا
خەریکن خاوهن داریتی خویان له
دەست دەدەن، دەکەونه ھەول و
پەلە قازىي زۆرتەوە، ئەملاى قەزىي
کە پیاوى مېشک وشك وکولتوورى
كۇنە، لەپەر ئەمەي ياساو رىسيايان
لە پىشته لەپەرانبەر زېيکى تەنباي
زنجىر پىستىدا دەوەستتەوە بىشىك
بە هېزىتىشىن لەو ژنە كە دەرى كۆنە
پەرسىتىيە، لە ئاكامى ئەم منافسىو
كىشىمەكىشىدا ژنى به لاشەو بە هەيز
بەزىو زۇرتىر بەرهە دۇنياي
ناھەمەدى دەھوات و ئاسىۋى
داھاتوى ژيانى بەرەشى دەبىنەت و
بە ناچار پەنا دەباتە بەر كرددەوە
خۇ كۈزى.

ئامۇزگارىيەكانى ئەو سى فاكەنەرە
بە رىپىو بەرىت و وەك ژنى باش و
خاوهن دين و موتەدەين بىناسريت،
موزىدەي ئۇدوەي دەدرىتى كە پاش
مردىنى لەتكە ٦٩ ژنى بە دەختى
تر كە گۇيا تاۋيان حورىيە و لە
بەشقەن دادەنرەن لە خزمەت
پیاوىيەكى سالاح و مۇئەنى روولە
خوادا بن و كەرەسەي خۇش
گوزەرانى و رابوارىنى پیاوىيەك دايىن
بکەن.

ھەركات پیاو بىبەھويت ژنى
تەلاق دەدات، ھەركات بى ھەويت
بە مارەو تەلاققۇھ دای دەھات، ھەر
كات بى ھەويت ژن بە سەرىدا
دەھىتىت، چۆنى ئارەزو بىت لەگەل
ژن يان كچ يان دايىك ويان خوشكى

خُر کوژی یه کیک لهو دیارده و گرفته
کۆمەلایه تیانه یه که لم سه ده مهدا
بوده ته نائسته نگیک و په بتا په بتا
کاره سات و روودا اوی دلتە زین
دە خولقینیت و ئاسەواری دزبو
وناشیرین لە خُر بە جى دەھیلیت.
سەر رە رای چونه سەرەوە دەھیلیت
ئاستى زانستى کۆمەلگا و بەر ز
بۇونە دەھیلیت و شیارى چىن و توپىزەكان
بە کۆمەل تەنانتە تاکە كانى
کۆمەلگا يش بەلام ئەم دیارده دزیوە
لە کۆمەلگانە تەنبا بەر دەواهە
بەلكو لە بارى ریزەوە رۇولە زىياد
بۇونىشە، رۆز و حەفتە و مانگ نىيە
كە لە کۆمەلگاي ئېمىدە هەوالى
دلتە زینى خۇر کوژى و خۇر
سۇوتاندىنى ۋىنلىنى بى دەرتەنان لە¹
سوج و قۇزىتىكى ئەم ولا تەوە بىلەو
نەپەتتەوە. راستە خۇر کوژى
دیارده بەكى نۇى نىيە يان تايىت بە
کۆمەلگا يەكى تايىت نىيە بەلكو
دە كریت بە هەزى هەندىك ھۆكارى
تايىت لە کۆمەلگا يەك ئەم دیارده
زىاتر لە شوپىتىكى ترى دونىيادا
كە متر بىت کە ئەمانە ھەموى
ھەلەدە گەریتتەوە بىز ھۆكارەكانى خۇر
کوژى كە چەنندە ئەن ھۆكارانە لەو
كە مەلگا يەردا بە نىان ھەمە.

سوريه - ۱۹۵۰م
دهورو نه قشی فه رهه نگی کون بو

فهرهنهنگ ***کولتورو*** و هک
داب و نه ریتیکی مژذویی وایه که
له ههر کومه لگایه ک دا له لایه ن تاکی
ئه و کومه لگایه و بهر ده موام
وبه شیوه روزانه ره چاو ده کریت
وبه ریوه ده چیت. دیاره کومه لگای
ثیمه به هزی نا سه ر به خر بیووی و
ئه و هی که کومه لگایه کی زیر چه پوکه
بوه، بهشی هره زوری کولتوری
زال به سه ر کومه لگاکه ماندا
کولتوریک بوه که به زور له لایه ن
داغیر که رانه و بهر سه ر ماندا
سه پاوه، ئم کولتوره به دریزایی
میژو چهند پاته بوده و تا
میشکی ییسقانی ناو کومه لگاکه مان
رویشتونه، به داخله و کولتوری
زالی سه پاوه به سه ر کومه لگای
کورده و اریدا کولتوریکی کون و
دو اکه تویی پیاو مه زنانه به که زال
بیونی پیاوون ولاوز بیونی زنانی
کردوه ته نه ریتیک و له رووه و
هه لسووکه و موامه له له گه ل ژناندا
ک او و دهک بت.

کولتوروی پیاو مه‌زنانه که
له‌میزه بالی رهشی به سه‌ر
کومه‌لگاکه‌ماندا کیشاوه به بی
ئه و هی ئالو گوریکی ئه‌وتیو تیدا
ئه‌نجام دراییت * یان لانی که‌م ئالو
گوره‌کان له چاو پان وبه‌رینی
کومه‌لگای کوردستانو زور که‌م
رهنگ و نادیارن * له لاین بنه ماله‌و
تاکی نیشته جی هیشتا به‌رینوه
ده‌چیت. له پال ئه‌م فرهنگه کونه‌ی
پیاو مه‌زنانه‌داله به‌شیکی زور له
بنه ماله‌ه کاندا بیری و شکی چه‌ق
به‌ستو له‌مپه‌ریکی که‌وره‌هی له
سه‌ر ریگای رهوتی ئال و گوره‌کان
وله و لاکه‌یش به‌ر به‌گاهه شوه و ته‌نانه‌ت
ئازادیه تاکه‌کانی ڏنان و ڙیانی‌شیان
ده‌گرفت و ٿئم بیرؤکه‌هی بوه‌ته
ئامرازیکی گوشار له سه‌ر ڙیانی
ڙیاندا.

زور به جوانی هست پی
دھکریت و زور فاکتھ رہن ئے و
راستیتھ دھسے لمیتھ کے ئم بیرؤکھ
پیاو مہ زنانہ سہر چاوا یہ کی ئائینی
و مہ زھبیان مہیه و ئاویتھی
بیریکی سددھی ناواره راستیتھ، ئم
کول توروڑھ کے لہ گھل یاسا و ریسا
مہ زھبییہ کان چنگیان تیکھل کردوہ
و هر دو گیان ڈیان وہک نیوہ